

ПОЧАТКОВА ОСВІТА

УДК [373.3.091.32:811.161.2]:001.89(045)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15109755>

**Дослідницький підхід до проведення уроків української мови
в початковій школі: сутність та шляхи реалізації**

Фенцик Оксана Миколаївна

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки
дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту,

Мукачівський державний університет, м.Мукачево, Україна,

oksmuk71@gmail.com,

<https://orcid.org/0000-0002-0207-5255>

Прийнято: 06.02.2025 | Опубліковано: 16.03.2025

***Анотація.** У статті порушено проблему дослідницького підходу до уроків української мови в початковій школі. На етапі початкової загальної освіти важливо створювати умови для розвитку дослідницької активності, критичного мислення, самостійності у прийнятті рішень учнів. **Мета статті** - з'ясувати сутність та шляхи реалізації дослідницького підходу до навчання української мови в початковій школі. **Методи:** аналіз і синтез, порівняння та узагальнення. **Результати дослідження.** На підставі ґрунтовного аналізу та узагальнення наукових позицій, уточнено сутність понять «підхід до навчання», «дослідницький підхід до навчання мови». Виявлено, що серед сучасних підходів до проєктування та проведення уроків української мови важливо враховувати особистісно орієнтований, компетентнісний, комунікативно діяльнісний та дослідницький підхід, основою якого є активна пізнавальна діяльність учнів під час дослідження мовних явищ, літературних текстів для розв'язання*

поставлених навчальних завдань. Установлено, що дослідницький підхід до уроків української мови важливо упроваджувати поетапно й поступово, упродовж адаптаційно-ігрового етапу навчання молодших школярів (1-2 класи) необхідно насамперед сформувати в учнів ключове вміння – вміння вчитися, показати учням зразки міркування і способи розв'язання проблемних запитань чи дослідницьких завдань, формувати дослідницькі вміння. З'ясовано, що формування в учнів дослідницьких умінь – складний, поступовий і тривалий процес. Уроки української мови необхідно проєктувати як розгорнуту навчально-пошукову діяльність на засадах партнерської взаємодії, в якій педагог у співпраці учнями ставлять і розв'язують пошуково-дослідницькі навчальні завдання на всіх його етапах. За умови впровадження дослідницького підходу до уроків української мови учні через навчально-дослідницьку діяльність зокрема, через дослідження мовних явищ, інформаційних медіатекстів чи літературних текстів поступово оволодівають комплексом різних дослідницьких умінь. Також розглянуто педагогічні умови забезпечення дослідницького підходу до проведення уроків навчання української мови в початковій школі. **Висновки.** У підсумку узагальнено, що дослідницький підхід є ефективним способом організації навчання української мови, який дозволяє розвивати пізнавальні інтереси, творчі здібності учнів, удосконалювати в них комунікативні вміння, розвивати здатність критично мислити та приймати обґрунтовані рішення. Успішність реалізації дослідницького підходу залежить передусім від готовності вчителя початкових класів упроваджувати технологію дослідницького навчання на уроках української мови.

Ключові слова: підхід до навчання, дослідницький підхід до навчання мови, дослідницькі вміння, учні молодшого шкільного віку.

The research-based approach to the ukrainian language lessons in primary school: essence and ways of realization

Oksana Fentsyk

Candidate of Pedagogical Sciences/PhD, Associate Professor at the Department for
Preschool, Primary Education and Educational Management.,

Mukachevo State University, Mukachevo, Ukraine,

oksmuk71@gmail.com,

<https://orcid.org/0000-0002-0207-5255>

Abstract. *The author of the article has raised the problem of a research approach to Ukrainian language lessons in primary school. At the stage of primary general education, it is important to create conditions for the development of research activity, critical thinking, and independence in students' decision-making. **The purpose** of the article is to find out the essence and ways of implementing the research approach to teaching the Ukrainian language in primary school. **Methods:** analysis and synthesis, comparison and generalization. **Results of the research.** On the basis of a thorough analysis and generalization of scientific positions, the essence of the concepts of “approach to learning” and “research approach to language teaching” has been clarified. It has been found that among the modern approaches to designing and conducting Ukrainian language lessons, it is important to take into account the personality-oriented, competence-based, communicative and research approach, which is based on the active cognitive activity of students in the study of linguistic phenomena and literary texts to solve educational tasks. It has been established that the research approach to Ukrainian language lessons should be introduced step by step and gradually; during the adaptation and gaming stage of primary school students' education (grades 1-2), it is necessary, first of all, to form a key skill in students - the ability to learn, to show students examples of reasoning and ways to solve problematic questions or research tasks, to form research skills. It has been found that the development of students' research skills is a complex, gradual and long process.*

*Ukrainian language lessons should be designed as an extended educational and research activity based on partnership, in which the teacher, in cooperation with students, sets and solves search and research learning tasks at all its stages. In case of implementing a research approach to Ukrainian language lessons, students gradually master a set of different research skills through educational and research activities, in particular, through the study of linguistic phenomena, informational media texts or literary texts. The article also considers the pedagogical conditions for ensuring a research approach to Ukrainian language lessons in primary school. **Conclusions.** In conclusion, the research approach is an effective way of organizing Ukrainian language teaching, which allows to develop cognitive interests, creative abilities of students, improve their communication skills, develop the ability to think critically and make informed decisions. Successful implementation of the research approach depends primarily on the readiness of primary school teachers to implement the technology of research-based learning at Ukrainian language lessons.*

Keywords: *approach to teaching, research approach to language teaching, Ukrainian language lesson, research skills, primary school students.*

Постановка проблеми. В умовах сучасного інформаційного суспільства надважливим завданням освіти – формувати особистість учня як активного суб’єкта пізнання, здатного самостійно здобувати знання, вирішувати проблемні завдання, творчо мислити. Тому вже на етапі початкової загальної освіти необхідно створювати умови для розвитку дослідницької активності, критичного мислення, самостійності у прийнятті рішень.

З огляду на означене, актуальним питанням є пошук ефективних підходів до навчання мовно-літературної освітньої галузі (українська мова), які дозволять сформувати компетентного мовця, грамотного читача, здатного до комунікативної взаємодії, саморозвитку і самореалізації в швидкозмінному інформаційному суспільстві. Одним із таких підходів є дослідницький підхід,

який спрямований на активізацію пізнавальної діяльності учнів, залучення їх до самостійного пошуку та осмислення знань.

Аналіз останніх досліджень.. Останнім часом з'явилось чимало наукових публікацій, які порушують проблему дослідницького навчання, формування дослідницьких умінь учнів. Так, Л. Сущенко у науковій розвідці розкриває теоретичні засади проблеми формування дослідницької компетентності учнів початкових класів, обґрунтовує організаційно-педагогічні умови формування дослідницької компетентності учнів початкових класів в освітньому процесі НУШ [1].

О. Кондратюк, Р. Шульга, досліджуючи проблему формування дослідницьких умінь молодших школярів на уроках математики засобами інтегрованого навчання, розкривають педагогічні умови та вказують на важливість систематичної роботи розвитку дослідницьких умінь учнів [2].

У статті Н. Дика, О. Марченко розглядають проблему формування дослідницьких умінь у здобувачів освіти засобом міні-досліджень на уроках математичної освітньої галузі. Дослідниці обґрунтовують, що міні-дослідження на уроках математики в початковій школі допомагають розвивати дослідницькі вміння учнів [3].

Сакалюк О.П., Мисенко В.А. у своїй публікації порушили проблему розвитку дослідницьких умінь як важливе завдання освіти в сучасному інформаційному суспільстві, схарактеризували основні засади розвитку дослідницьких умінь 3-4 класів в альтернативних школах [4].

Вітчизняні лінгводидакти також значну увагу приділяють пошуку ефективного дидактичного інструментарію до проведення уроків української мови. Так, вагомою науковою працею в контексті нашого дослідження є монографія С. Омельчука, в якій науковець детально аналізує проблему навчання морфології української мови на засадах дослідницького підходу [5].

О. Вашуленко у своїй публікації розглядає особливість дослідницької діяльності молодших школярів на уроках літературного читання. На її думку,

«дослідницька діяльність молодших школярів на уроках літературного читання є ефективним засобом формування вдумливого читача, здатного повноцінно сприймати літературний твір, самостійно розкривати своє сприйняття системи образів художнього тексту [6].

Особливу дослідницьку цікавість для нас є наукова публікація М.Вашуленка та С.Дубовик, в якій науковці розкривають особливість формування дослідницьких умінь на уроках української мови [7].

У дослідженні В.Новосолова представляє класифікацію навчально-дослідницьких умінь та окреслює особливості формування вмінь учнів на уроках української мови [8].

Л.Іванова, досліджуючи проблему формування дослідницької компетентності учнів початкової школи, запропонувала навчально-дослідницькі завдання з української мови [9].

У статті Т.Маркотенко, Л.Мельник розкривають поняття «дослідницька діяльність», визначають основні принципи дослідницької діяльності та пропонують вправи й дослідницькі завдання з української мови[10].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на численні наукові розвідки в контексті організації дослідницької діяльності, формування дослідницьких умінь учнів на різних освітніх галузях, питання реалізації дослідницького підходу в навчанні української мови в початковій школі ще потребує ретельного вивчення.

Аналізовані дослідження пропонують цінні рекомендації, проте не містять пропозиції щодо впровадження дослідницького підходу до лінгводидактичного проєктування уроку української мови в початковій школі. Внесок цієї статті полягає в уточненні поняття «дослідницький підхід в навчанні мови», окресленні особливостей його впровадження на уроках української мови в початковій школі.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті – з'ясувати сутність та шляхи реалізації дослідницького підходу до навчання української мови в початковій школі.

Відповідно до мети визначено такі завдання: дослідити підходи до організації уроків української мови; з'ясувати сутність дефініції «дослідницький підхід до навчання мови»; виокремити особливості проведення української мови за дослідницьким підходом.

Виклад основного матеріалу дослідження. Діти молодшого шкільного віку за своєю природною схильністю є дослідниками. Нині «модель педагога як носія знань для цілей освіти 21-го століття не підходить, нинішнє покоління не хоче тільки слухати і сприймати нудну теорію, тому необхідно навчити дітей методам самостійного освоєння знань, розвинути критичне мислення на тлі інформаційного потоку» [11, с.5]. Але для розвитку дослідницької активності учнів, необхідно створити умови, забезпечити дослідницький підхід до навчання та дібрати ефективний дидактичний інструментарій для формування ключової компетентності здобувачів початкової освіти школярів – уміння вчитися, здатності самостійно шукати відповідь на проблемне запитання, здобувати нові необхідні знання для вирішення проблемних завдань. Так, вже на етапі початкової освіти більшість часу на уроці необхідно відвести не на засвоєння, а на здобуття нових знань. Адже, як слушно вказують зарубіжні дослідники, «знання є глибшими і довше зберігаються в пам'яті, коли їх здобувають із зусиллями. Легко здобуті знання – усе одно що лінії на піску: сьогодні є, завтра немає» [12, с. 13]. Цьому і сприяє дослідницький підхід до навчання.

Трактування поняття «підхід до навчання» є багатоаспектним. Так, на думку Н. Голуб, «підхід до навчання – це загальна концептуальна позиція, що визначає системну організацію й самоорганізацію освітнього процесу, домінуювальну ознаку, роль, статус та особливості взаємодії всіх компонентів його відповідно до конкретних навчальних і виховних цілей» [13, с.2.]. На

підставі аналізу та узагальнення, дефініцію *підхід до навчання* розглядаємо як концепцію, що визначає спосіб організації освітнього процесу, особливості взаємодії усіх компонентів відповідно до визначених освітніх цілей та конкретних результатів.

Підхід до навчання мови С. Омельчук розглядає як «...складне багатовимірне явище, структурними компонентами якого є принципи, технології, методи, прийоми, засоби та форми навчання», а дослідницький підхід до навчання мови як поєднання змістового і процесуального компонентів. «Змістову основу дослідницького підходу становить взаємозв'язок і взаємозумовленість змісту навчального матеріалу з мови і технології навчання як комплексу сучасних продуктивних методів і прийомів, що забезпечують оптимальну реалізацію процесуального компонента дослідницького підходу до навчання – творчої дослідницької й пошукової діяльності учнів, основна мета якої – усвідомлене засвоєння мовних одиниць, явищ і закономірностей та використання здобутих знань з мови в практичній діяльності» [14, с. 38-40].

Погоджуємось з позицією відомого науковця щодо сутності дослідницького підходу до навчання мови, проте в початковій школі важливо забезпечити поетапність і поступовість його упровадження.

Вітчизняні вчені серед сучасних підходів до проєктування та проведення уроків української мови/ читання пропонують враховувати *особистісно орієнтований*, основою якого є врахування індивідуальних особистісних ознак та якостей кожної дитини у процесі формування мовної особистості школяра; *компетентнісний підхід* – спрямування мовно-літературної освіти на формування і розвиток в учнів ключових і предметних (комунікативної та читацької) компетентностей; *комунікативно діяльнісний*, який передбачає мовленнєву спрямованість уроку української мови, підпорядкування вивчення мовних явищ завданням мовленнєвого розвитку школярів, практичне оволодіння культурою діалогічного мовлення; *дослідницький підхід*, основою якого є активна пізнавальна діяльність учнів під час дослідження мовних явищ,

літературних текстів для розв'язання поставлених навчальних завдань [7.с.81; 16 с. 17-18].

На нашу думку, саме дослідницький підхід до проведення уроків української мови дозволить учителю початкових класів розвивати пізнавальні інтереси, критичне мислення та творчі здібності учнів, формувати компетентних мовців, грамотних читачів, здатних до комунікативної взаємодії. Адже учні мають можливість з допомогою вчителя або самостійно досліджувати мовні явища, літературні, інформаційні тексти, визначати проблеми та шукати способи їх вирішення; активно використовувати засоби мови для спілкування; аналізувати інформацію, робити висновки, узагальнення та приймати обґрунтовані рішення.

Безсумнівно, упродовж адаптаційно-ігрового етапу навчання молодших школярів (1-2 класи) необхідно насамперед сформувати в учнів ключове вміння – вміння вчитися. У мовно-літературній освітній галузі закладено значний потенціал для формування вміння вчитися, оскільки саме з опанування грамоти учні вчаться слухати і розуміти, читати і писати, говорити, аналізувати мовні явища, порівнювати, виокремлювати явища предмети за певними ознаками, групувати й класифікувати за певними ознаками, вилучати зайве, узагальнювати, тобто відкривають для себе шлях до пізнання. У цей період навчання вчителю необхідно активно залучати учнів до навчально-дослідницької діяльності, формувати в них дослідницькі вміння, для цього насамперед слід показати учням зразки міркування і способи розв'язання проблемних запитань чи дослідницьких завдань.

М. Вашуленко та С. Дубовик дослідницькі вміння визначають «як сукупність інтелектуальних і практичних дій, що забезпечують здатність особистості до самостійних спостережень, узагальнення, аналізу процесів і явищ дійсності; до набуття нових знань і застосування їх відповідно до поставленої мети дослідницької діяльності» [7, с.3].

На нашу думку, рівень сформованості сукупності таких дослідницьких умінь, як: *операційних* (уміння спостерігати, порівнювати, аналізувати, класифікувати, синтезувати, систематизувати та узагальнювати) *інформаційних* (самостійно працювати з підручником, знаходити необхідну інформацію з різних джерел та критично її опрацювати), *організаційних* (планувати роботу, проводити самоаналіз та самоконтроль дослідницької діяльності) та *комунікативних* (запитувати, відповідати, міркувати, обговорювати завдання, висловлювати свої ідеї щодо вирішення проблеми, висувати гіпотези, дискутувати та представляти результати дослідження), визначають готовність молодших школярів здійснювати дослідницьку діяльність [17, с.151].

На уроках мовно-літературної освітньої галузі тільки через навчально-дослідницьку діяльність зокрема, через дослідження мовних явищ, інформаційних медіатекстів чи літературних текстів молодші школярі поступово оволодівають комплексом різних дослідницьких умінь: вміння спостерігати та аналізувати інформацію, виділяти головне, порівнювати, класифікувати, визначати проблему, ставити запитання, висловлювати свої ідеї щодо можливих вирішень проблеми (висувати гіпотези), давати визначення поняттям, формулювати обґрунтовані висновки та ділитися своїми відкриттями з іншими. Проте важливою умовою для цього є створення середовища допитливості з використання різних способів педагогічної підтримки самостійно пізнавати, думати і виконувати дії.

Оскільки діти молодшого шкільного віку за природою є дослідниками, завдання учителя – створити такі умови, які б сприяли поступовому розвитку в учнів самостійності і системності мислення, розуміння способів розв’язувати проблемні завдання, проводити дослідження. Цілком погоджуємось, що для розвитку повноцінної мотивації учіння молодших школярів потрібно створити стимульовальне середовище допитливості і цілеспрямований позитивний вплив через систему різних методичних прийомів, організаційних форм та засобів навчання [15, с.71].

Дослідницький підхід до уроків української мови потребує використання вчителем різних способів педагогічної підтримки допитливості, пізнавального інтересу, дослідницької позиції учнів, все це, безумовно, повинно відбуватись на основі суб'єкт-суб'єктної гуманної взаємодії, з використання як індивідуальних, так парних та групових форм роботи. При цьому важливо створити таке освітнє середовище, щоб кожна дитина займала дослідницьку позицію і при цьому відчула себе успішною.

На нашу думку, для формування дослідницької позиції важливо вчити дітей працювати з пам'ятками, алгоритмами, зразками міркувань, різними джерелами інформації, давати зразки міркувань, формувати вміння міркувати, щоб у результаті відповісти на проблемне запитання, вирішити завдання дослідницького спрямування.

На уроках української мови дослідницька діяльність розпочинається з проблемного запитання чи завдання дослідницького характеру під час розгляду певного мовного явища чи мовленнєвої структури, а на уроках читання – з проблемного запитання під час прогнозування чи аналізу тексту. Дослідницький підхід вимагає, аби учні за підтримки вчителя чи самостійно знайшли способи вирішення проблемного запитання/завдання, для цього опрацювали пам'ятки, алгоритми, проаналізували й узагальнили інформацію, зробили висновки та презентували результати своєї дослідницької діяльності.

Цілком підтримуємо позицію, якщо створити умови для пошукової активності, здатності досліджувати, оперувати мовними знаннями й вміннями, інтегрувати знання з різних галузей наук, то учні в майбутньому будуть готовими до викликів життя [8, с.3].

До педагогічних умов забезпечення дослідницького підходу до проведення уроків навчання української мови в початковій школі відносимо:

- забезпечення поетапності, систематичності, цілісності у процесі формування дослідницьких умінь здобувачів початкової освіти;
- упровадження системи цікавих та доступних дослідницьких завдань;

- створення середовища допитливості, забезпечення підтримки (при потребі!), координація дій учнів упродовж виконання дослідницьких завдань.

Уроки мовно-літературної освітньої галузі в початковій школі мають значні можливості для розвитку дослідницьких умінь учнів, проте в їх проектуванні за дослідницьким підходом, необхідно врахувати такі чинники, зокрема:

- систематичне залучення учнів до активної розумової діяльності: спостереження за мовними явищами, їх аналіз, порівняння, встановлення зв'язків між мовними одиницями чи явищами, узагальнення своїх міркувань тощо;

- створення системи навчально-дослідницьких завдань, спрямованих на удосконалення мовно-мовленнєвих та читацьких умінь, які викликають інтерес, допитливість, спонукають ставити запитання, шукати інформацію, при цьому відповідають віковим інтересам та пізнавальним потребам учнів;

- диференціація навчально-дослідницьких завдань за рівнями складності з врахуванням можливостей школярів. Варто розпочинати з простих дослідницьких завдань з поступовим їх ускладненням, а не вимагати від учнів відразу ж виконувати складні дослідницькі проекти;

- показ учням зразків міркувань і способів розв'язання дослідницьких завдань, формування в них здатності знаходити інформацію, використовувати різні джерела, орієнтуватися в інформаційному просторі самостійно конструювати свої знання та критично мислити;

- надання учням допомоги та підтримки, виконання функцій координатора й партнера в дослідницькому пошуку.

Формування в учнів дослідницьких умінь – складний, поступовий і тривалий процес, що передбачає урахування організаційно-педагогічних, психологічних, дидактичних, методичних компонентів. Уроки української мови необхідно проектувати як розгорнуту навчально-пошукову діяльність на засадах партнерської взаємодії, в якій педагог у співпраці учнями ставлять і розв'язують пошуково-дослідницькі навчальні завдання на всіх його етапах, при цьому у

виборі методів навчання необхідно урахувати вікові й індивідуальні особливості учнів, тему й цілі уроку, його етапи, очікувані результати тощо, врахувати багатоваріантність форм організації навчальної діяльності (індивідуальна, парна, групова, колективна), їх гнучкість. На нашу думку, на уроках української мови саме аналітико-синтетичний метод у процесі навчання грамоти, евристична бесіда, метод аналогії, лінгвістичний експеримент, дослідницький метод та робота в групах будуть сприяти розвитку дослідницьких умінь учнів.

Висновки. Таким чином, окреслений дослідницький підхід є ефективним способом навчання української мови в початковій школі. Він дозволяє розвивати пізнавальні інтереси, творчі здібності учнів, удосконалювати в них комунікативні вміння, розвивати здатність критично мислити та приймати обґрунтовані рішення. Успішність реалізації дослідницького підходу залежить передусім від готовності вчителя початкових класів до впровадження технології дослідницького навчання, його здатності добирати лінгводидактичний інструментарій, навчально-дослідницькі завдання для дослідницького пошуку на уроках української мови.

Список використаних джерел

1. Сущенко Л. О. Дидактичні засади формування дослідницької компетентності здобувачів початкової освіти у процесі навчання: результати дослідження. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*, 2022 (2), 42-49. <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2022.2.7> (дата звернення: 27.12.2024).
2. Кондратюк О., Шульга Р. Педагогічні умови формування дослідницьких умінь молодших школярів на уроках математики засобами інтегрованого навчання. *Людинознавчі студії. Серія: Педагогіка*. 2021. Вип. 12. С. 99-104.
3. Дика Наталя, Марченко Олена Дидактичні умови формування дослідницьких умінь в учнів початкової школи засобом міні-досліджень *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 65, том 1, 2023 С.312-319.

4. Сакалюк, О., Мисенко, В. Розвиток дослідницьких умінь учнів 3-4 класів в альтернативних школах України. *Молодий вчений*, 2020. 3 (79), С. 408-411.
5. Омельчук С. Навчання морфології української мови на засадах дослідницького підходу: теорія і практика: монографія. Київ: Генеза, 2014. 368 с.
6. Вашуленко О. В. Дослідницька діяльність молодших школярів на уроках літературного читання. *«Інноваційна діяльність педагога в умовах реформування освітньої галузі: з досвіду впровадження ідей Нової української школи»*: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (10 червня 2020 року) КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», м. Херсон, Україна, 2020. С. 34-36.
7. Вашуленко М., Дубовик С. Формування дослідницьких умінь на уроках української мови. *Учитель початкової школи* №9, 2019 С.3-6.
8. Новосолова В. Метод вправ в умовах дистанційного навчання української мови: практичний аспект. *Українська мова і література в школі: науково-методичний журнал*. Інститут педагогіки НАНП України. Київ, 2022. № 5 (162) С. 2–5.
9. Іванова Л. Навчально-дослідницькі завдання з української мови в системі формування дослідницької компетентності учнів початкової школи. *Молодь і ринок* № 10 (218), 2023 С.81-86.
10. Маркотенко Т. С. . Мельник Л. В Дослідницька діяльність здобувачів освіти на уроках української мови. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка: Педагогічні науки*. 2023. № 5 (359), С. 89-98.
11. Джурило Аліна Тенденції розвитку освітніх систем в цифрову епоху. *Вища освіта: удосконалення якості підготовки фахівців*: збірник тез IV Міжнародної науково-практичної Інтернет конференції з міжнародною участю Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна, 2020. С 5-7.
12. Браун П., Редігер Г., Макденіел М. Засіло в голові. Наука успішного навчання. Київ: Наш формат, 2019. 240 с.

13. Голуб Н. Б. Підходи до навчання української мови в основній школі. *Українська мова і література в школі*, 3 (155). 2015. С. 2-10.
14. Омельчук С. Дослідницький підхід до навчання мови: лінгводидактичний словник-довідник : навчальний посібник. Київ:[б.в.], 2015. 56 с.
15. Савченко О.Я. Уміння вчитися — ключова компетентність молодшого школяра: навч. посіб. Київ: Педагогічна думка, 2014. 176 с.
16. Фенцик О.М. Технології навчання мовно-літературної освітньої галузі в початковій школі: конспекти лекцій для здобувачів спеціальності 013 «Початкова освіта» другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання. Мукачево: МДУ, 2023. 210 с.
17. Фенцик О., Матейко В. Формування дослідницьких умінь молодших школярів на уроках мовно-літературної освітньої галузі. *Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі*: збірник тез доповідей за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (3 листопада 2023 р., м. Мукачево). Мукачево: Вид-во МДУ, 2023. С.150-152.